

Memo

datum
18 februari 2020

voor
Raad

Afdeling/cluster
Beleid

behandeld door
O. van Keulen

ons kenmerk
CONCEPT

bijlage(n)
1

Onderwerp

Voortgangsrapportage Voortijdig Schoolverlaters 2017/2018 en terugkoppeling onderzoeksrapport 'Voortijdig verlaten in de regio Arnhem, het verhaal achter de cijfers 2019'.

Aanleiding

Jaarlijks maakt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) in maart de voorlopige voortijdig schoolverlaters (vsv)-cijfers bekend. De afdeling Onderzoek en Statistiek van gemeente Arnhem maakt hier een voortgangsrapportage van. In juli 2019 is de Voortgangsrapportage Voortijdig Schoolverlaters 2017/2018 van de Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) regio Arnhem/Nijmegen uitgebracht.

Doel

Het rapport dient als onderlegger voor de uitvoering van het regionaal vsv-programma. Landelijk en ook regionaal is er een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters. Daarom is er op verzoek van het rijk een regionale kwalitatieve analyse uitgevoerd om de stijging te duiden. In november 2019 is een kwalitatief onderzoek opgeleverd naar het verhaal achter de vsv cijfers.

Deze memo bestaat uit een samenvatting van de kwantitatieve voortgangsrapportage 2017/2018 en sluit af met een samenvatting van de kwalitatieve analyse; het verhaal achter de cijfers.

Inleiding

De Rijksoverheid heeft streefnormen bepaald betreffende vsv'ers. In 2017/2018 vielen landelijk totaal 25.574 jongeren voortijdig (zonder startkwalificatie) uit het onderwijs. In 2002 waren dit er nog 71.000. In 2021 mogen maximaal 20.000 nieuwe scholieren uitvallen zonder startkwalificatie. Hiervoor stelt de Rijksoverheid jaarlijks ongeveer € 140 miljoen beschikbaar. Het ministerie van OCW verzamelt de cijfers voor de monitoring van het aantal vsv'ers.

Als nieuwe vsv'ers 2017/2018 tellen de jongeren mee die op 1 oktober 2018 niet meer ingeschreven stonden bij een school of een onderwijsinstelling. Oud vsv'ers zijn jongeren tussen 18 en 23 jaar zonder schoolinschrijving of startkwalificatie die in voorgaande schooljaren uitgevallen zijn. Deze oud vsv'ers brengt het Regionaal Bureau Leerlingenzaken (RBL) sinds 2015 jaarlijks in beeld en maken geen onderdeel van deze rapportage.

Prestaties RMC-regio Arnhem/Nijmegen ten opzichte van de normen en landelijke cijfers

Het landelijk percentage vsv'ers is gestegen: van 1,75% naar 1,89% (+ 0,14%). Ook in de regio Arnhem/Nijmegen is deze stijging te zien: van 1,81% naar 2,12% (+0,31%). Dit is terug te zien in de percentages per onderwijssector.

sector	% VSV 17/18 regio	Streefnorm	Landelijk gemiddelde
Onderbouw VO	0,32%	✗ 0,1%	✗ 0,31%
Bovenbouw VMBO	0,76%	✓ 1,0%	✓ 0,99%
Bovenbouw HAVO/VWO	0,33%	✗ 0,1%	✓ 0,47%
MBO niveau 1	32,53%	✗ 27,5%	✗ 23,21%
MBO niveau 2	11,36%	✗ 9,4%	✗ 9,31%

MBO niveau 3	4,97%	✗ 3,5%	✗ 3,75%
MBO niveau 4	4,39%	✗ 2,75%	✗ 2,75%

De streefnormen zijn scherp in het VO; landelijke gemiddelden liggen hoger. Voor de bovenbouw van het VO presteren we als regio Arnhem – Nijmegen weliswaar boven de streefnorm, maar onder het landelijk gemiddelde. Voor de onderbouw VO scheelt het 0,01% ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De toename van het percentage in het VO is te verklaren door het hoge aantal vsv'ers in de internationale schakelklassen.

De subregio's Arnhem en Nijmegen

Hieronder wordt de vergelijking gemaakt tussen de subregio's Arnhem en Nijmegen onderling en wordt gefocust op de situatie in subregio Arnhem.

Arnhem			Nijmegen		
Onderwijssector	Streefnorm	Landelijk gemiddelde	Onderwijssector	Streefnorm	Landelijk gemiddelde
Onderbouw vo	✗	✗	Onderbouw vo	✗	✓
Bovenbouw vmbo	✓	✓	Bovenbouw vmbo	✓	✓
Bovenbouw havo/vwo	✗	✓	Bovenbouw havo/vwo	✗	✓
Mbo	✗	✗	Mbo	✗	✗

Uit dit beeld concluderen we dat de subregio's vergelijkbaar zijn. Nijmegen heeft meer vsv'ers op het mbo, en Arnhem heeft meer vsv'ers op het voortgezet onderwijs.

Subregio Arnhem

Met name in de gemeente Arnhem is met 2,81% het percentage vsv'ers hoog. Gemeente Rheden komt na Westervoort (2,2%) op derde positie met 1,98%. Een verklaring hiervoor is de dichte ligging bij gemeente Arnhem. In de overige gemeente is het gemiddelde 1,72% (onder het landelijk gemiddelde).

Bij de onderstaande VO-scholen in de subregio Arnhem is het VSV%, woonachtig in RMC-regio Arnhem/Nijmegen, boven het landelijk gemiddelde van 0,51%. Het jaar hiervoor waren dit 6 scholen, dit zijn nu 11 scholen. Een kanttekening is dat percentages soms een ander beeld bieden dan de absolute getallen. Neem bijvoorbeeld het Aeres vmbo Ede dat met 1 vsv'er op de 3de plek staat:

1. Internationale schakelklas Arnhem	32,86%	23 vsv'ers
2. Internationale schakelklas Presikhaaf	20,27%	15 vsv'ers
3. Aeres vmbo Ede	2,27%	1 vsv'er
4. Westeraam	1,92%	6 vsv'ers
5. Maarten van Rossem	1,1%	5 vsv'ers
6. Liemers College (Landeweer)	0,84%	3 vsv'ers
7. HPC	0,75%	7 vsv'ers
8. Groenhorst Velp	0,72%	3 vsv'ers
9. Montessori College Arnhem	0,7%	5 vsv'ers
10. Lorentz Lyceum	0,7%	6 vsv'ers
11. Candea college (Eltensestraat)	0,57%	5 vsv'ers

Het vsv percentage in het VO is het hoogst bij leerlingen uit gemeente Arnhem, Westervoort en Lingewaard. Absolute getallen zijn echter klein (zie p. 17).

Inzoomen op Rheden

Het vsv-percentage voor het voortgezet onderwijs ligt voor gemeente Rheden onder het landelijk gemiddelde (zie p. 17). Het percentage voor het mbo ligt boven het landelijke gemiddelde (zie p. 20). Het totaal aantal vsv'ers van de gemeente is nagenoeg gelijk gebleven voor het vo en mbo.

	Vo	mbo	Totaal leerlingen	Totaal VSV in Rheden	Landelijk VSV %	Verskil met landelijk
2015/2016				1,58%	1,67%	+0,09%
2016/2017	12	57	3.335	2,05%	1,75%	+0,3%
2017/2018	11	56	3.285	1,98%	1,89%	+0,09%

Het verhaal achter de cijfers

In de subregio Arnhem is het aandeel voortijdig schoolverlaters hoger dan het Nederlands gemiddelde. Dat geldt vooral voor mbo 1(entree opleiding), mbo niveau 2, de internationale schakelklas (ISK) en het voortgezet algemeen volwassenonderwijs (VAVO). Het ministerie heeft de subregio gevraagd deze verhoging kwalitatief te duiden. Hiertoe heeft het RMC een onderzoek gestart om te achterhalen wat we kunnen leren van de verhalen van voortijdig schoolverlaters. Met als doel inzicht te krijgen in aanknopingspunten om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

De onderzoek en statistiek afdeling van gemeente Arnhem heeft deze opdracht op zich genomen. Zij heeft 4 oud-vsv'ers gesproken van de 4 onderwijssoorten en 7 professionals gesproken die werken met deze doelgroep. Op basis van deze informatie zijn 4 persona's gecreëerd. Elk persona geven verhalend succes- en risicofactoren weer.

We willen de raad het rapport niet weerhouden. Kanttekeningen zijn wel te plaatsen. Zo zijn er weinig jongeren geïnterviewd. Belangrijk is het ook de doelgroep te bekijken. Voor het onderzoek zijn jongeren geïnterviewd die succesvol naar het onderwijs zijn teruggekeerd. Antwoorden gaan dus ook over deze groep. Het rapport zegt niets over vsv'ers richting werk, of over vsv'ers met een minder positieve uitkomst. Per persona is zijn fictieve verhaal uitgeschreven. Het mist een overzicht wat nu precies succes- en risicofactoren per persona zijn geweest. Wel worden de volgende algemene succes- en risicofactoren genoemd:

- Begeleiding bij doorstroom; de overgang is te groot.
- Warme overdracht bij doorstroom van groot belang.
- Goede registratie van verzuim is een voorwaarde.
- Jongeren waarderen de lange adem van consultants van het RBL.
- Behoeftte aan alternatieven voor leerlingen die (tijdelijk) niet passen binnen het regulier onderwijs.
- Leeftijd is belangrijk; rond 16 – 17 jaar weten jongeren nog niet wat ze willen. Als ze ouder zijn wel.
- Aandacht voor loopbaan oriëntatie en begeleiding is nodig voor een gefundeerde keuze voor de volgende stap.
- De oorzaak van vsv is van belang voor de begeleiding.
- Samenwerken is van belang om kwetsbare jongeren op te leiden.